

SZÓSZÉK—ÚRASZTALA

BOTHA DÉNES

A TŰZ

3Móz 6, 13

Az életet befolyásoló elemek közül a tüzet veszem beszédem tárgyául. Az ókori hitrege szerint a tüzet Prométheusz lopta le az égből. Az Olimposz istenei vakmerő tette miatt ezeréves kínszenvedésre ítélték, de a tűz ittmaradt a földön, hogy különböző értékelésben mutakozzon meg hatása az élők világában.

Áldásként jelentkezik a tűz a Nap melegítő sugaraiban, amikor felmelegíti a földet, kifakasztja a csírákat, kipattantja a bimbót, kinyílasztja a virágot és megérleli a termést, gabonát, gyümölcsöt. A tűz a termékenység forrása Isten akaratából. Áldás a világitásnál. Áldás, mikor házunkat melegítjük vele. Áldás életünk elkészítésénél. Áldás mint a védelem eszköze, amikor segít a pásztornak a nyáj őrzésében, távortartva a vadakat. Áldás, amikor hajtja a motorokat, mozdonyokat, repülőgépeket. Segít a munkában. Olvasztja a kohókban az ércet és kicsapja a salakot.

Áldás, amikor utat mutat a tengerek utasainak a hajók lámpásaiban és a partok világitó tornyaiban. A repülőterek fényjelzések nélkül nem volnának használhatók. Figyelmeztető áldásként gyűjtötták fel a hegyek lármafáit elődeink, hogy figyelmeztessék a falvak lakóit az ellenség közeledésére és így a menekülésre, gyermekeik, életük megmentésére. Útmutató áldásként jelentkezett a tűz a hazát kereső népek előtt a pusztai vándorlás idején, nappal füstoszlop, éjjel lángoszlop formájában.

A kijelentés eszköze volt a tűz, mikor Isten a Hóreb hegyén a csipkebokor lángjában küldte el Mózeset népének a kiszabadítására. Az ítélet eszköze is volt, amikor Ilyés próféta a tűz segítségével tartotta meg látványos istenítéletét a Kármel hegyén.

A tűz átokként is jelentkezett, és jelen van az emberiség életében.

Mikor mint vereskakas repül fel házunkra és semmisíti meg néhány perc alatt sok évtizedes munkánk gyümölcsét. Átok, amikor puszkacsóból csap ki és életet olt. Átok, amikor ágyútorokból, bombából tör elő, és a rombolás eszközévé válik. Amikor az atom felrobbantásával indítja el a láncreakciót s pusztítja el Hirosimát, Nagaszakit s ki tudja hány városát földünknek. Átok a tűz, mikor felemészti a megtántorodó és kohóba hulló embert.

Megátkozott volt a tűz, amikor a boszorkányperekben segítségével tartották meg irtózatosszenvedések boszorkánypróbáját. Mint az átok tüze lobogott fel a máglyák ropogásában, amikor elhamvasztotta a más-képpen gondolkozókat, akik megelőzték korukat: Giordano Brunót, Husz Jánost, Servetus Mihályt és másokat. Átkozott volt, mikor a cirkusz

aréniájában szurokfáklyákba csavarva égették meg vele Jézus hitvalló követőit.

Átokká vált a vulkánok gyomrából feltörő tűz, amikor lávafolyamként öntötte el és semmisítette meg Sodomát és Gomorát, Pompeji és Herculánum életét.

Átok volt, amikor lecsapódó füstjével felszabadította Kainban az irigység és bosszúállás pusztító démonát s testvérgyilkosságra ingerelte a benne szunnyadó vadállati ösztönöket.

Íme, így jelentkezik a tűz a maga valóságában az élők világában. Nem csoda, hogyha az ember annak mágikus erőt tulajdonított és néha tulajdonít ma is. Mert nemcsak a gyakorlati életben jelentkezik és jelentkezik a tűz lenyűgöző és néha megdöbbentő módon, hanem ugyanígy jelentkezik a szellem világában is.

Aldásként, mint értelem, gondolat és szellem, melyek mind világosságot tétéleznek fel, sőt az értelem tüzének bizonyítékai. Az értelem a kutatás és a találmányok forrása, a titok, az ismeretlen feltárásának az alapja. Az értelem tüze hajtotta és hajtja a tudósokat, bölcselőket, írókat, költőket, művészeket a gondolatok kiteljesítésére a szellemi világ korlátlan birodalmába. Bevilágítani minden helyet, kicsi és nagy dolgot. Boncolás alá venni mind a hegyóriást, mind a porszemet; az óceánt és a vízceppet egyaránt.

De átok is lehet a szellem tüze, amikor az értelmet rombolásra használja fel az elferdült erkölcsi érzékkel bíró ember. Mikor Nobel dinamitjét nem az akadályt jelentő sziklák eltávolítására, a bányászat segítségére, az alagutak építésére használja fel az ember, hanem a virázó kultúrák, építmények elpusztítására.

Beteljesedik gyakran a Biblia szava az értelemmel való játék során: „Ímé, előtökbe adtam az életet és a halált, az áldást és az átkot, te azért válaszd az életet, hogy élj mind te, mind a te magod.“

Teljes joggal a tűzhöz hasonlítható bennünk a lélek is. A Biblia legszebb hasonlatai közé tartoznak azok, melyek a lelket a tűzhöz hasonlítják. Beszédes példája ennek a pünkösöd történetében levő hasonlat, melyben a szentlelket tüzes nyelvként képzei el, mely bátorított, lelkesített és tettekre serkentette az addig félénk tanítványokat.

Az Ószövetség vallásos érzelmek kifejezésére a tüzet állítja a központba, mellyel az embernek be kellett mutatnia az áldozatot mint a teremtője iránt való engesztelési imát. A papi rend fontos feladata volt az oltár tüzének táplálása, melynek nem volt szabad sohasem elaludnia. Jaj volt az órállóknak, hogyha a tűz elaludt. A főpap felmentette tisztességéből a tűzre kellőképpen nem vigyázót.

Az Újszövetségben a tűz jelképpé vált. Jézusnak ez volt a programja: „Azért jöttem, hogy tüzet bocsássak a földre.“ Ez azt jelenti, hogy felvette a küzdelmet a sötétség erőivel szemben: az igazságtalansággal, gyűlölettel, önzéssel, az Istenországa ellenségeivel szemben. A tűznek, a világosságnak jelentőségére mutat rá a Hegyi beszédben, amikor arra tanítja hallgatóit: „Gyertyát sem azért gyújtanak, hogy a véka alá, hanem hogy a gyertyatartóba tegyék és fényljk mindazoknak, akik a házban vannak. Úgy fényljk a ti világosságtok az emberek előtt, hogy lássák a ti jó cselekedeteiteket, és dicsóítsék a ti mennyei Atyátokat.“

Templomaink, gyülekezeti helyeink és tiszta életű családi otthonaink a lélek oltártüzei, melyeket szüntelenül táplálnunk kell. Buzgó atyánkfiai, keblitanácsosok, gondnokok, lelkészek ezeknek a hivatott őrizői és táplálói kell hogy legyenek. Az Istentől kapott talentumok arányában egyforma joggal és kötelességgel kell hogy táplálják ezeket a tüzeket, hogy távoltartsák az ártó szellemiséget, a bomlasztó csábításokat, az erkölcsi szabadosságot, a hitelenség vagy vakbuzgó hit vadhajtásait.

Mivel tápláljuk? Mit tegyünk e tűzre? A Hegyi beszéd szerint: jó cselekedeteket, tehát az imádság mellé tetteket, odaadást, önzetlen áldozatot, munkás, hasznos társadalmi életet, irgalmas szamaritánusi lelkületet. Nagyszerű példák állanak előttünk, csak meg kell látnunk azokat. Gyülekezeteink nagy áldozatkészséggel templomot javítanak, korszerű belsőemberi épületet emelnek. Új egyházközségek önállósulását, parokiális épületek beszerzését eredményezte az utóbbi években a sok kicsi sokra megy jelszava alatt az összefogás. Szűkösen élő idős asszonytestvérünk villany-orgonát állított a fejlődő városi gyülekezet erősítésére. De hogyha nem ezekre nézünk, vagy nincs alkalmunk hasonlókra, akkor is van lehetőségünk elmenni hetenként egyszer-kétszer az istentiszteletre, szertartásokra. Kerül alkalmunk odatenni egy leszakadt lécezt, kidőlt sásfát az anyaszentegyház épületeinek kerítéséhez. Dobraverés nélkül kipótolni egy cserepet a templom fedélzetén. Néhány csepp festékkel eltüntetni egy éktelen foltot. Erősíteni a sokszor szakadozó partot, roskadozó gátat. Nem lehetünk annyira ágrólszakadt szegények, hogyha azonos indulat, lelkület van bennünk s ég lelkünkben az Istentől meggyújtott tűz, hogy ne tudjunk valamit tenni ezekre az oltárookra. Csak éljen lelkünkben a bibliai figyelmeztetés: „A tűz szüntelen égve maradjon az oltáron, és el ne aludjék.“ Ámen.

DR. SZÁSZ DÉNES

LÁNGOLVA ÉLNI

2Móz 2, 2

Mély megrendüléssel állunk meg Gellérd Imre koporsója mellett. Tegnapelőtt reggel, amikor meghallottam váratlan halálhíret, először megkövültem és a meglepetéstől nem tudtam szólni. Aztán percek múlva, amikor megszólaltam, csak szaggatott szavak áradata ömlött ajakamra: Lehetetlen, képtelenség, hát ilyen meglepetést zúdít ránk a beköszöntött újesztendő. Könnyek és jajszó áradatában vergődve próbáltam szoktatni magam a változhatatlanhoz. Meg vagyok győződve, hogy ugyanígy voltak halálhírével kapcsolatban a homoródszentmártoni hívei, egykori siménfalvi, keresztúri hívei, lelkésztársai, egykori tanártársai, tanítványai. Igen, mert Gellérd Imre csak egy volt a lelkészek között, de első az egyenlők között. Isten őt olyan lelki, szellemi fényvel ajándékozta meg, amely messzire túlvilágított közvetlen környezetén; egyéniségének

Elhangzott Gellérd Imre homoródszentmártoni lelkész temetésén Székelyudvarhelyen, f. év január 5-én.